

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 57 0 Пс 126334 20 Рев
Бања Лука, 7.4.2021. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Сенада Тице, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Виоланде Шубарић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља W.c. a.d. B., R.S., кога заступа С.Д., адвокат из Б.Л., против тужене Републике Српске, О.с у Б.Л., коју заступа Правобранилаштво Републике Српске, ради стицања без основа, вриједност спора 72.050,00 КМ, одлучујући о ревизији тужене против пресуде Вишег привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 126334 19 Пж од 14.2.2020. године, на сједници одржаној 7.4.2021. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се усваја, обје нижестепене пресуде се преиначавају тако што се тужбени захтјев у цијелости одбија.

Обавезује се тужитељ да туженој накнади трошкове цијелог поступка у износу од 5.725,00 КМ.

Образложење

Првостепеном пресудом Окружног привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 126334 18 Пс од 27.3.2019. године, обавезана је тужена да тужитељу исплати износ од 72.050,00 КМ, са законском затезном каматом од 12.11.2016. године до исплате и да му накнади трошкове поступка у износу од 5.211,65 КМ са каматом од 27.3.2019. године до исплате.

Другостепеном пресудом Вишег привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 126334 19 Пж од 14.2.2020. године, жалба тужене је одбијена и првостепена пресуда потврђена и одбијени су захтјеви парничних странака за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Тужена ревизијом побија другостепену пресуду због повреда одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлаже да се побијана пресуда преиначи и тужбени захтјев одбије уз накнаду трошкова састава ревизије у износу од 1.320,00 КМ.

Тужитељ у одговору на ревизију предлаже да се ревизија одбије као неоснована и да се обавезе тужена да тужитељу накнади трошкове састава одговора на ревизију у износу од 1.535,62 КМ.

Ревизија је основана.

Тужитељ захтјевом у тужби тражи исплату износа од 72.050,00 КМ са каматом, који је његов предник, по рјешењу О.с. у Б. Л. број ... од 30.3.2010. године, уплатио на депозитни рачун тога суда, отворен код Б.с., ради обезбјеђења потраживања ликвидационог повјериоца, према преднику тужитеља.

Расправљајући о тужбеном захтјеву тужитеља првостепени суд је на основу проведених доказа утврдио: да је сагласно напријед наведеном рјешењу О.с. у Б.Л. предник тужитеља, дана 26.4.2010. године, на депозитни рачун тога суда положио износ од 65.518,11 КМ, на име обезбјеђења потраживања Д.О. (као ликвидационог повјериоца предника тужитеља) и истог дана је положио износ од 6.531,89 КМ, на име депозита за трошкове поступка; да су Наредбом Министарства од 30.12.2013. године, укинута депозитни рачуни основних, окружних и окружних привредних судова у Републици Српској, према којој ће ови буџетски корисници своје пословање обављати преко система јединствених рачуна трезора, уз обавезу да најкасније до 31.12.2013. године, у складу са инструкцијама о уплати, изврше пренос салда са рачуна који су имали до тада; да је 16.11.2015. године блокиран заједнички депозитни рачун свих основних судова у Републици Српској, који је по налогу Владе Републике Српске отворен у Б.с. у Б.Л. и да је блокирано и располагања са свим средствима која су се налазила на том депозитном рачуну и обустављене су све исплате са тог рачуна; да је актом Министарства одређена процедура уплата на депозитне рачуне основних, окружних и окружних привредних судова у Републици Српској, на начин да је исто Министарство отворило нове рачуне, са назнаком „рачуни за посебне намјене – депозитни рачуни“; да је над Б.с.а.д. Б.Л. 4.4.2017. године отворен стечајни поступак; да је одбијен тужбени захтјев Д.О. (као ликвидационог повјериоца) у односу на предника ликвидационог дужника, правоснажном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 063243 15 Гж 2 од 14.3.2016. године, која је одржана на снази ревизионом одлуком овога суда број 71 0 П 063243 16 Рев од 30.8.2016. године; да се тужитељ дана 26.2.2018. године писменим путем обратио Окружном привредном суду у Бањој Луци и Министарству, а дана 28.2.2018. године и О.с. у Б.Л., са захтјевом за поврат уплаћеног депозита и да тужена та средства није вратила тужитељу; и да је тужитељ тужбу у овој парници поднио 27.6.2018. године.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио да је доношењем правоснажне пресуде по тужби Д.О. (којом је одбијен њен тужбени захтјев), отпао основ за даљње задржавање средстава уплаћених на депозитни рачун суда, као средство обезбјеђења њеног потраживање које је било предмет спора у тој парници, па како депозитни рачун није власништво суда, већ трезора и како њиме руководи и располаже Министарство, да је сходно наведеном тужена пасивно легитимисана у овом спору, јер судови немају својство правног лица. Из ових разлога и из разлога што је уплата предметних средстава извршена на депозитни рачун којим руководи орган тужене и имајући у виду да наведено потраживање сагласно одредби члана 371. Закона о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ", број 29/78, 39/85 и 57/89, те "Службени гласник Републике Српске" број 17/93, 3/96 и 39/03 и 74/04, даље: ЗОО), није застарјело, позивом на одредбу чланова 210. и 214. ЗОО усвојен је тужбени захтјев тужитеља као у изреци пресуде.

Другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда, па је жалбу тужене одбио и првостепену пресуду потврдио.

Одлуке нижестепених судова нису засноване на закону.

Према утврђењу нижестепених судова, на основу рјешења О.с. у Б.Л. број ... од 30.3.2010. године, о закључењу ликвидационог поступка над предником тужитеља (као ликвидационог дужника), дана 24.6.2010. године, по овлаштењу суда, ликвидациони управник је на депозитни рачун истог суда положио износ од 65.518,11 КМ, на име обезбјеђења потраживања Д.О. (као ликвидационог повјериоца предника тужитеља) и износ од 6.531,89 КМ, на име депозита за трошкове поступка, који износи су сагласно наредби Министарства Републике Српске, са 31.12.2013. године пренесени на депозитни рачун код Б.с. у Б.Л., над којом је 4.4.2017. године отворен стечајни поступак. Наведени износи нису враћени тужитељу, по његовим захтјевима, ни након што је отпао основ за обезбјеђење потраживања, у коју сврху је и положен на депозитни рачун поменутог суда.

Према одредби члана 210. ЗОО, кад је неки дио имовине једног лица прешао на било који начин у имовину неког другог лица, а тај прелаз нема свој основ у неком правном послу или у закону, стицалац је дужан да га врати, а кад то није могуће, да надокнади вриједност постигнутих користи (став 1.). Обавеза враћања, односно накнада вриједности настаје и кад се нешто прими с обзиром на основ који се није остварио, или који је касније отпао (став 2.). Стицање без основа представља један од извора облигационих односа, за који је потребно да се кумулативно испуне општи услови, а то су: умањење имовине једног лица, увећање имовине другог лица, веза између умањења и увећања имовине и одсуство правног основа који би правно оправдао умањење и увећање имовине.

Према правилима о стицању без основа потребно је, да међу субјектима одређеног материјално правног односа постоји правна веза у погледу правног основа, на основу кога је дошло до смањења имовине једног субјекта и повећања имовине другог. Ако међу субјектима права нема правног основа за извјесно смањење и повећање имовине (или ако је основ касније „отпао“), онда сваки субјект држи без основа оно што је примио, без обзира да ли постоји или не постоји ма каква сразмјера у вриједности имовине. У том случају неосновано осиромашени је овлаштен да тражи да му лице које се неосновано обогатило врати дио имовине који је прешао у имовину тог лица, а кад то није могуће, да му надокнади вриједност постигнутих користи.

Међутим, увећање и умањење имовине као међузависна појава не може се поистовијетити с појмом узрочне везе код проузроковања штете, као што се правно неосновано обogaћење не може поистовијетити с проузроковањем штете као извором облигационо – правних односа. То су посебни, самостални и међусобно различити појмови, без обзира на то што се у неким случајевима додирују и преплићу. За основ одговорности за штету по одредбама чланова 154, 155. и 158. ЗОО, потребно је да су испуњене законске претпоставке: да је штета причињена, да је проузрокована противправном радњом или пропуштањем, да се радња или пропуштање могу приписати у кривицу штетнику и да постоји узрочна веза између радњи, односно пропуштања и настале штете.

Законом о трезору („Службени гласник Републике Српске“ број 28/13, даље: ЗТ) уређен је начин рада Трезора Републике Српске, који успоставља и којим руководи Министарство Републике Српске (члан 4. став 1.), које је дужно да спроведе процедуру отварања рачуна који улазе у систем Јединственог рачуна Трезора (члан 12. став 2.), изврши избор рачуна јавних прихода..., и свих осталих услуга банака неопходних за рад Трезора (члан 12. став 3.), донесе акта којима се прописују уплате на рачун и исплате са рачуна у систему Јединственог рачуна трезора (члан 9. став 1), те врши надзор над спровођењем ЗТ (члан 29. овог закона).

На основу овлаштења из ЗТ, Министарство Републике Српске је дана 30.12.2013. године донијело Наредбу о укидању депозитних рачуна основних, окружних и окружних привредних судова у Републици Српској, према којој ови буџетски корисници своје пословање обављају преко система јединствених рачуна трезора, уз обавезу да најкасније до 31.12.2013. године, у складу са инструкцијама о уплати, изврше пренос салда са рачуна који су имали до тада.

Тада је између осталих укинут и депозитни рачун О.с у Б.Л. код Н.р.б. а.д. Б.Л. и у оквиру Јединственог рачуна трезора отворени су депозитни рачуни преко којих ће основни, окружни и окружни привредни судови пословати, па О.с.у Б.Л. није ни могао другачије одредити да се депонована средства положе, односно пренесу на други депозитни рачун, са депозитног рачуна на који су положена.

За примјену одредбе члана 210. ЗОО релевантно је да ли је дошло до стицања без основа, односно да ли је једно лице неосновано осиромашило, а друго се неосновано обогатило, без правног основа који би оправдао умањење и увећање имовине. Када се стекну законом предвиђени услови о стицању без основа, ма које врсте, онда између обогатеног и осиромашеног настаје облигациопрравни однос, у коме се као повјерилац појављује осиромашено лице, а као дужник обогатено лице. На основу тог односа осиромашено лице има према обогатеном лицу право, да од обогатеног захтјева поврат онога чиме се обогатио, а ако то није могуће његову противвриједност, а обогатени има обавезу да врати осиромашеном оно чиме се обогатио.

Депоновање средстава предника тужитеља извршено је у складу са одредбом члана 11. став 3. тада важећим Законом о ликвидационом поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 64/02), па се не може говорити о одсуству правног основа.

Осим тога, депоновањем средстава предника тужитеља на депозитни рачун суда та средстава нису прешла у имовину тужене. Сврха полагања депозита је полагање од стране дужника за повјериоца одређене ствари (у које спада и новац). Ни одредбама Закона о ванпарничном поступку („Службени гласник Републике Српске“ број 36/09 и 91/16, даље: ЗВП), којим је прописани судски депозит, па и начина депоновања новца (члан 212 до 225), није предвиђено да ће депоновањем предмет депозита постати својина Републике Српске, јер то није сврха депозита. Таква могућност постоји по ЗВП једино у случају да се да лице у чију корист је предмет примљен исти не преузме по позиву суда у року од 3 године од уредног позива (члан 224.), када ће суд рјешењем одредити да је предмет постао својина Републике Српске.

Депоновање средстава врши се полагањем новца на посебан рачун, који ЗТ дефинише као рачун посебних намјена, који на захтјев буџетског корисника отварају Трезор Републике и локални трезори, на који се врше уплате средстава посебних намјена, као и све исплате по намјенама или пројектима (члан 2. став 1. тачка к) ЗТ). Тај рачун посебних намјена дио је система Јединственог рачуна трезора који се састоји од рачуна јавних прихода, инвестиционих рачуна, трансакционих рачуна и рачуна за посебне намјене (члан 2. став 1. тачка е) ЗТ).

Према одредби члана 6. ЗТ, сви јавни приходи уплаћују се на рачуне у систему Јединственог рачуна трезора и искључиво право располагања средствима у систему Јединственог рачуна трезора има Министарство, односно надлежна служба општине, града и фонда. То значи да Министарство не може располагати рачуном посебних

намјена, јер та средства не представљају јавне приходе који се (између осталих) уплаћују на рачуне у систему Јединственог рачуна трезора. Слиједом наведеног, депоновањем средстава предника тужитеља на депозитни рачун суда, та средства нису прешла у имовину тужене, па је погрешан закључак нижестепених судова, да је тужена власник тог рачуна.

Из наведених разлога, по налажењу овога суда, супротно становишту нижестепених судова, нису испуњени услови из члана 210. ЗОО за усвајање тужбеног захтјева, па тужена у ревизији основано указује на погрешну примјену материјалног права и оспорава закључак нижестепених судова да се неосновано обогатила.

Пазећи на правилну примјену материјалног права по службеној дужности (члан 241. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП, у вези са чланом 53. став 3. истог закона, по оцјени овога суда, у радњама органа тужене (стечајног суда и Министарства финансија Републике Српске), који су поступали по Закону о ликвидационом поступку и ЗТ, нема противправности, па тако ни основа за одштетну одговорност тужене, по основу одредбе члана 155. ЗОО.

Нема основа ни за одговорност тужене, за штету по основу одредбе члана 172. ЗОО, јер одговорност правног лица за рад његових органа у смислу наведене законске одредбе постоји у случају незаконитог и неправилног рада, а према чињеничном утврђењу у овој правној ствари, не може се закључити да је депоновањем средстава тужена поступала супротно закону, ни правилима струке која одударају од уобичајене методе рада у државном тијелу и мимо циља који је одређен, односно супротно захтјеву који би нормалним обављањем службе требало остварити у јавном интересу.

Из наведених разлога, а на основу одредбе члана 250. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Како је тужена успјела у спору тужитељ је обавезан да јој накнади трошкове поступка: на име састава тужбе, у износу од 2.625,00 КМ, састава жалбе, у износу од 1.312,00 КМ и састава ревизије, у износу од 1.320,00 КМ, што износи укупно 5.725,00 КМ (члан 397. став 2. и 386. став 1. ЗПП и члан 2. став 1. и 2. Тарифе о наградама и накнади за рад адвоката „Службени гласник Републике Српске“, број 69/05), које трошкове је тужена захтјевом и тражила.

Предсједник вијећа
Сенад Тица

Тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић